

hooren wij bij! Neen! die handhaving van het ambt was bij hem de handhaving van een heilig beginsel. Het was een opkomen voor de Souvereiniteit van den Koning der kerk, waarvan de erkenning medebrengt, dat ook zijne trouwe ambtenaren als zoodanig erkend worden. Het was een beschermen van de kerk tegen stroomingen, die haar langzaam maar zeker ondermijnen zouden. Het was een waken tegen losmaking van het Gereformeerde kerkverband.

En ook buiten de gemeente heeft diezelfde kerkeraad dat ter harte genomen. Hij heeft zonder twijfel zich in betrekking gesteld tot die leden der gemeente, die in zooveel steden en dorpen de Gereformeerde belijdenis tegen hunne voorgangers wilden handhaven. Hij heeft ze ontvangen en aangehoord; hij heeft ze getroost en gesteund; hij heeft ze bemoedigd en opgewekt. Maar dat alles als het ware op ééne conditie: de kerkelijke orde moest bewaard blijven. Met op zichzelf staande kringen heeft de kerkeraad zich niet ingelaten, en ook nooit zijn steun gegeven aan een dienst des Woords, als de prediker niet vooraf op kerkelijke wijze onderzocht en beroepen en bevestigd was. De Gereformeerde kerk van Amsterdam kon op kerkelijk gebied slechts met kerken in verband staan; en aldaar moest het dan ook toegaan, zooals dat in de kerk behoort. Kwamen er gedeputeerden van die verdrukte broeders, dan werd eerst gevraagd naar hunne geloofsbrieven; en al is het verhaal van de onderhandelingen dan ook bijna altijd zeer sober en kort, zelden is het verzuimd, wel uitdrukkelijk aan te teekenen, dat de brieven van credentie vertoond waren, en dat daaruit gebleken was, hoe die gedeputeerden door eene doleerende kerk waren afgevaardigd, dikwijls ook met bijvoeging hunner kerkelijke qualiteit. Voorts werd er niet slechts toegezien, dat die kruiskerken hunne ouderlingen en diakenen hadden; maar zij moesten, als het zijn kon, ook bediend worden door een eigen en wettigen predikant; waartoe niet slechts opwekking, maar ook raad en hulp haar gedurig gegeven werd. En dan eindelijk moesten zij in hare omgeving ook niet op zichzelf staan, noch ook enkel verbonden zijn aan de Amsterdamsche kerk, maar zich allereerst in be-

wanneer en waardoor die benaming in onbruik geraakt is. Toen in Rotterdam eene godsdienstige samenkomst van Gereformeerden uiteen zou gaan, en de tegenstanders op straat reeds met slijk en steenen gereed stonden, den gewonen scheldnaam gebruikende, „ils ont été apaisés par une bonne vieille, qui sortant la première du sermon, leur conseilla d'un ton grave et sévère de prendre garde à ce qu'ils faisoient, parce, dit-elle, que son Excellence est *een slyk-gueux* ook, c'est-à-dire, un sale gueux aussi bien qu'eux" (*Lettres, Mémoires et Négociations* du Chevalier Carleton; Ed. Française 1759; Tome I, p. 214). In Februari 1617 was reeds genoeg bekend, aan welke zijde Prins Maurits zich voegde.